

Sri Lanka:

HELLERE FERIEPARADIS END RETSSTAT

AF LOTTE LADEGAARD

Massedrab på civile, undertrykkelse af ytringsfriheden og en præsident, der har taget al magt. Mens det internationale samfund resignerer over for Sri Lanka, rykker solhungrende turister og kinesiske investorer ind.

“

EU søger at komme i dialog med Sri Lankas regering og opfordrer den til at samarbejde med FN. Det opnår vi ikke ved at boykotte eller isolere Sri Lanka.

Søren Pind (V),
afgående udviklingsminister

VÆRSGO AT TAGE PLADS. SRI LANKA ER I FULD GANG MED AT PROMOVERE SIG SOM TURISTMEKKA.

F DEN DAG I DAG ved ingen, hvad der reelt skete. Men de sidste dage i krigen mellem Sri Lankas regeringshær og oprørsgruppen De Tamilske Tigre kostede muligvis op mod 40.000 mennesker fra det tamilske mindretal livet. Sri Lankas regering erklærede sejr den 18. maj 2009 og satte hermed et officielt punktum for næsten tre årtiers krig.

FN skriver i en rapport, at det er “sandsynligt, men ikke kan bevises”, at 40.000 civile blev dræbt på den strand, der af regeringen og FN var udpeget som “sikker zone”. Rapporten blev udgivet til trods for, at Sri Lanka afviste at samarbejde med ekspertpanelet og nægtede dets medlemmer indrejse. Også en britisk dokumentarfilm, *Sri Lanka's Killing Fields*, som tilsyneladende viser systematiske drab på civile på stranden, vakte en vis opsigt.

Siden har flere vestlige lande, herunder Danmark, krævet en uvildig undersøgelse, men Sri Lankas regering har med hjælp fra Rusland, Kina og flere udviklingslande forhindret det. USA har ifølge en rapport fra Senatets udenrigsudvalg afstået fra kritik på grund af “geostrategiske interesser”.

Sri Lankas regering siger selv, at hverken FN eller den rystende dokumentar fra stranden giver et korrekt billede af, hvad der skete i krigens sidste dage. Dens svar var at nedsætte en sandhedskommission, der skulle undersøge anklagerne. Og FN's generalsekretær udpegede et ekspertpanel, som skulle rådgive ham om Sri Lanka.

“Vi så et sådant panel som en unødvendig ekstern indblanding i vores interne affærer. Formanden for panelet understregede, at panelet ikke havde mandat til at undersøge

MASSAKREN PÅ STRANDEN

Selv om pressen var forment adgang til den såkaldte “sikre zone” på Sri Lankas østkyst, lykkedes det alligevel den britiske tv-station Channel 4 at producere tv-dokumentaren *Sri Lanka's Killing Fields*, hovedsagelig på baggrund af optagelser foretaget med mobiltelefoner.

Dokumentaren, som er fra juni 2011, viser gryenede mobiltelefon-billeder af systematiske angreb på felthospitaler og flygtningelejre, henrettelser af fanger og civile, lig af voldtagne kvinder, døde børn og folk, der græder og tigger FN om at blive i den såkaldte “sikre zone”, der blev etableret med FN som mellemlid i krigens sidste dage.

Tv-dokumentaren *Sri Lanka's Killing Fields* kan ses på:

www.channel4.com/programmes/srilankas-killing-fields/40d

Den srilankanske regerings modsvar kan ses på:

www.youtube.com – søg på “lies agreed upon”.

beskyldninger mod regeringen. Det gjorde panelet alligevel i rapporten, og det har dermed overtrådt dets mandat,” forklarer S.B. Wijekoon, chargé d'affaires ved Sri Lankas ambassade i Stockholm, til *Udvikling*.

Han mener, at sandheden er den præcis modsatte af FN-rapportens konklusioner.

“Sri Lankas regering har gjort alt for at beskytte civile,” siger han.

Faktum er, at ingen fik lov at se med under krigen, som udspringer af en konflikt tilbage fra kolonitiden. Den etniske gruppe singhaleserne, der udgør knap tre fjerdedele af

landets befolkning, oplevede, at den britiske kolonimagt favoriserede det tamilske mindretal (i dag 12,6 procent af befolkningen, red.) ved at give dem uddannelse og arbejde i statsadministrationen. Siden er singhalesisk blevet gjort til statsprog og singhalesernes religion buddhismen til statsreligion, og de tamilsktalende hinduer har igennem årene følt sig gradvist mere marginaliserede.

I dag er der stadig ingen, som for alvor får lov at se kritisk på, hvad der egentlig sker i landet, og dermed drukner sandheden om konflikten mellem regeringen, der overvejende repræsenterer det singhalesiske flertal, og oprørsgruppen De Tamilske Tigre.

SAMME DANSKE LINJE SOM OVER FOR BURMA

FN kan ikke gribe ind. De lande, der selv er blevet kritiseret for brud på menneskerettighederne, forhindrer en undersøgelse ved at bakke Sri Lanka op i, at et indgreb vil være indblanding i interne affærer.

(Afgående) udviklingsminister Søren Pind siger: "Fra dansk side har vi arbejdet bilateralt og gennem EU og FN for at hjælpe de civile, stoppe menneskerettighedskrænkelserne og stille de skyldige til ansvar, men det var ikke muligt at opnå enighed i Sikkerhedsrådet om, at FN kunne gribe ind. Det er en problematik, vi kender fra alt for mange konflikter."

EU besluttede da også i 2010 at fratage Sri Lanka den særlige frihandelsstatus GSP+, som gav srilankanske eksportører mulighed for at undgå de sædvanlige afgifter på salg af varer til EU.

"Mord på politiske modstandere og journalister, kidnapninger og udbredt brug af tortur var blandt de grove menneskerettighedskrænkelser under borgerkrigen. Betingelserne for at opnå GSP+-status er klart formulerede som et værdipolitisk handelsinstrument, der skal virke som incitament til at fremme respekt for menneskerettigheder," siger Søren Pind.

Danmark indstillede også allerede i 2007 al ny udviklingsbistand til Sri Lankas regering. Siden er der kun ydet direkte dansk støtte til menneskerettighedsorganisationer og nødhjælp til ofrene for konflikten.

"Det er den samme linje for bistand, vi har over for Burma," forklarer Søren Pind. Udviklingsministeren går dog ikke ind for en egentlig boykot af Sri Lanka.

"EU søger at komme i dialog med Sri Lankas regering og opfordrer den til at samarbejde med FN. Det opnår vi ikke ved at boykotte eller isolere Sri Lanka," siger han.

SRI LANKA KLARER SIG GODT

Men Sri Lanka lider tilsyneladende ikke under tabet af den særlige GSP+-status eller andre tiltag.

"Indtil videre har tekstilindustrien opretholdt eksporten på grund af vores konkurrencedygtighed," siger Frederica Jansz, der er redaktør på den srilankanske regeringskritiske avis The Sunday Leader. Hun konstaterer, at Sri Lanka nu får over halvdelen af sine lån fra Kina.

"Vesten opfattes som besværlig, fordi den kæder penge sammen med god regeringsførelse. Kineserne stiller ingen spørgsmål," siger hun.

Det er der heller ikke ret mange srilankanere, der gør. Frederica Jansz' forgænger som redaktør blev skudt af

ukendte gerningsmænd efter at have modtaget dødstrusler. Dem har Frederica Jansz også modtaget flere af, og staten har anlagt sag mod hende, fordi hun har skrevet kritisk om fængslingen af en oppositionsleder og overgreb mod civile tamiler.

"Ikke meget har ændret sig siden krigens dage. Medierne har accepteret, at de skal censurere sig selv, men vi gør, hvad vi kan," som The Sunday

“

Sri Lankas regering har gjort alt for at beskytte civile.

S.B. Wijekoon,
chargé d'affaires ved Sri Lankas
ambassade i Stockholm

Leaders redaktør siger. Derfor har hun også valgt at stå frem som journalist. Selv har hun ingen direkte interesser i krigen, fordi hun hverken er tamil eller singhaleser, men efterkommer af de gamle koloniherrer.

NYT TURISTMEKKA

Sri Lanka er nu i fuld gang med at promovere sig som turistmekka. Også de tidligere krigsområder i nord og øst er erklæret åbne for turister, selv om det er en sandhed med modifikation. Udlændinge, der har rejst i områderne, kan berette om tungt militær og forbud mod at gå ned ad sideveje – "af hensyn til deres egen sikkerhed". Det er den samme retorik, som Sri Lankas regering brugte, da den bad FN forlade områderne i krigens sidste dage. Humanitære organisationer og uafhængige medier blev nægtet adgang til krigszonen, og det gør de stadig i vidt omfang.

Sri Lankas sandhedskommission, der blev etableret efter krigen, har godt nok indledt høringer, men BBC og andre internationale medier er forbudt adgang, og af angst for repressalier undlader lokale medier at kritisere regeringen.

At journalister og fotografer forsvinder, dør, bliver fængslet og truet, og at mange har forladt landet er et faktum, ligesom kilder ikke tør ikke stå frem med navn. Det gjaldt også under researchen til denne artikel, hvor flere har været kontaktet, men ikke ønskede at medvirke.

SKARPE ORD MOD PRÆSIDENT RAJAPAKSE - DOG VED EN DEMONSTRATION, DER FANDT STED I INDIEN.

PRÆSIDENT RAJAPAKSE AFLÆGGER ED I FORBINDELSE MED SIN ANDEN PERIODE SOM PRÆSIDENT. COLOMBO 2010.

STÆKKET OPPOSITION

Ny lovgivning indført af præsident Mahinda Rajapakse betyder, at også oppositionen er stækket. Det er forbudt ved lov, at oppositionen reklamerer for sig selv uden for en

“

Ikke meget har ændret sig siden krigens dage. Medierne har accepteret, at de skal censurere sig selv.

Frederica Jansz,
redaktør af oppositionsavisen
The Sunday Leader

valgkamp, mens præsidenten selv fremstår på kæmpe plakatsøjler året rundt på strategiske steder. Præsidenten har den udøvende magt over regeringen, militæret, politiet og dom-

stolene. Grundlovens paragraf om, at en præsident kun kan sidde i to perioder, har han afskaffet. Han slipper af sted med det, fordi han stadig rider på sejrsvølgen som den, der har fået sluttet årtiers krig, fremgår det af *Economist Intelligence Units Country Report Sri Lanka* fra juli 2011.

Præsident Rajapakse og hans parti, United People's Freedom Alliance, har stadig flertallet af vælgernes opbakning, og en række af hans familiemedlemmer sidder med i hans regering. Præsidentens lillebror Gotabhaya Rajapakse er forsvarsminister og menes at stå bag de seneste års mange drab på kritiske journalister. Drab, som ingen er blevet dømt for. Præsidentens storebror Chamal Rajapakse er minister for blandt andet luftfart og havne. Med støtte fra Kina har han opført en ny havn i Rajapakse-familiens hjemdistrikt Hambantota. Præsidentens søn er desuden lige blevet valgt ind i parlamentet.

KRIGEN I SRI LANKA

Årsagerne til den tamilsk-singhalesiske konflikt findes i kolonitiden. Den britiske kolonimagt favoriserede det tamilske mindretal ved at give dem uddannelse og arbejde i statsadministrationen. Singhaleserne, som udgør knap tre fjerdedele af landets befolkning, følte sig derfor diskrimineret.

Ceylon, som englænderne kaldte landet, blev selvstændigt i 1948 og fik en singhalesisk-domineret regering. Som noget af det første fratog regeringen de tamilske arbejdere i te-industrien deres stemmeret, og i 1956 blev singhalesisk gjort til nationalsprog. Dermed blev det næsten umuligt for tamilsk-talende at få en universitetsuddannelse eller job som offentligt ansat.

I 1972 ændrede Ceylon navn til Sri Lanka, og buddhismen blev gjort til statsreligion.

Oprørshæren De Tamilske Tigre blev stiftet i 1976. I juli 1983 dræbte De Tamilske Tigre 13 regeringssoldater i et baghold. Det førte til omfattende anti-tamilske uroligheder, som kostede op mod 2.000 tamiler livet og blev starten på årtiers krig mellem regeringsstyrkerne og De Tamilske Tigre.

Krigen medførte en tamilsk flygtningestrøm til hele verden. Alene i Danmark bor der i dag cirka 10.000 tamilske flygtninge og deres efterkommere. I maj 2009 erklærede den srilankanske regering De Tamilske Tigre for besejrede og krigen for at være forbi.

“Regeringen er autoritær og fuldstændig ligeglad med meningsforskelle, og srilankanerne og medierne har indstillet sig på, at hvis vi lufter vores utilfredshed, kommer der en voldelig reaktion,” siger Frederica Jansz.

DE STORE TABERE

Selv om mange menige singhalesere også er bekymrede i dag, er det dog de civile tamiler, der er de store tabere. Ud over de formodede massakrer fra regeringssiden brugte oprørgruppen De Tamilske Tigre børnesoldater og skød civile tamiler, hvis de forsøgte at flygte fra Tiger-kontrollerede områder. Tigrenes ledere blev slået ihjel i krigens sidste timer, så udsigten til at få genoprejsning og et retsopgør er på alle måder skudt ud i uvisheden.

• /LOTTE LADEGAARD ER FREELANCEJOURNALIST OG KONSULENT OG TIDLIGERE BOSAT I SRI LANKA.